
KAKO SAČUVATI NAŠU BAŠTINU ZA BUDUĆE NARAŠTAJE: MEĐUNARODNA RADIONICA ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA U MUZEJIMA, MEP-TIEM-SEE

HELENA STUBLIĆ □ Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti, Zagreb

Svakodnevno smo svjedoci katastrofa koje se događaju u svijetu, kako onih prirodnih, tako i onih prouzročenih ljudskim djelovanjem. Iako nas najviše pogađaju ljudski gubitci i nesreće, ne možemo ostati ravnodušni ni na veličinu materijalne štete koju za sobom donose potresi, požari, ratovi i sl. Svaki put kada se takva nesreća dogodi, moramo biti svjesni velike štete, pa i gubitaka svih oblika baštine. Iako većinu tih katastrofa ne možemo spriječiti, možemo poduzeti maksimalne mjere kako bismo ublažili učinke katastrofa na naše zbirke i muzeje ili ih možda potpuno izbjegli.

S tom mišlju pokrenut je TIEM – SEE (Teamwork for Integrated Emergency Management – South East Europe), projekt organiziran radi izobrazbe muzejskih djelatnika kako bi se bolje pripremili za moguće katastrofe i njihov učinak na muzeje, zbirke i ostalu baštinu. TIEM – SEE dio je programa MEP (Museums Emergency Programme), a pokrenuo ga je ICOM 2002. godine kako bi se odgovorilo na potrebe muzejske zajednice za usavršavanjem i učinkovitijom pripremom i djelovanjem u trenutku opasnosti ili katastrofe.

Organizatori su UNESCO, ICOM, Getty Conservation Institute, ICCROM, Nacionalni arhiv iz Nizozemske, ICOM-SEE te ICOM-ov Nacionalni komitet Makedonije.

Prva takva radionica održana je u Aziji (2006./2007.), a druga u jugoistočnoj Europi. U oba primjera regije su birane prema načelu zajedničkih odrednica, ali i zbog vrlo bogate kulturne i prirodne baštine. Zemlje koje su se odazvale pozivu na sudjelovanje u radionici bile su Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija, Moldavija, Rumunjska, Slovenija i Srbija. Svaku je zemlju predstavljao jedan muzej s dva člana, a na radionicu su pozvana i dva predstavnika obrazovnih institucija iz te regije.

Muzeji koji su sudjelovali u radionici jesu: Narodni arheološki muzej iz Tirane, Albanija; Muzej Republike Srpske iz Banje Luke, Bosna i Hercegovina; Muzej Staro selo iz Kumrovcu, Muzeji Hrvatskog zagorja, Hrvatska; Institut za zaštitu spomenika i Narodni muzej iz Ohrida, Makedonija; Narodni muzej etnografije i prirodoslovlja iz Kishineva, Moldavija; Pomorski muzej iz Kotora, Crna Gora; Muzej Brukenthal iz Sibiu, Rumunjska; Narodni muzej iz Požarevca, Srbija; Tehnički muzej Slovenije iz Ljubljane, Slovenija te predstavnici obrazovnih institucija: Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti (Katedra za muzeologiju) iz Zagreba i Odsjek za preventivnu zaštitu DIANA, Narodni muzej iz Beograda, Srbija.

Radionica se održala u tri etape.

□ **Prvu etapu** (19. studenoga – 1. prosinca 2007., Ohrid, Makedonija) činila je interaktivna radionica podijeljena u šest modula unutar kojih su sudionici imali mogućnost, u sklopu predavanja te praktičnih seminara i vježbi, upoznati koncept integriranog upravljanja rizicima, usvojiti nova znanja o preventivnoj zaštiti, procijeniti rizik od pojedinih opasnosti i katastrofa za svoj muzej, te napraviti pripremu i plan djelovanja u trenutku opasnosti ili katastrofe.

□ **Druga etapa** zamišljena je tako da sudionici, nakon što se vrate u svoje institucije prenesu znanja stečena na radionici svojim kolegama, poduzmu nove preventivne mjere te izrade i provedu poseban plan zaštite i djelovanja u slučaju katastrofa u svojim muzejima. Za tu je etapu bila važna komunikacija s mentorima i ostalim sudionicima radionice putem zajedničke internetske stranice.

□ **Treća, završna etapa** održana je u Gornjoj Stubici u Hrvatskom zagorju (13. – 18. listopada 2008.) s ciljem evaluacije druge etape – rješavanja problema nastalih pri implementaciji znanja i vještina stečenih na radionici u vlastitim institucijama, kreiranja akcijskog plana za budućnost te osnaživanje mreže u regiji.

Sudionici bi nakon te radionice trebali razviti svijest o svakodnevnoj opasnosti od nesreća i katastrofa, uspješno baratati osnovnim pojmovima vezanim za situacije katastrofa i hitnih stanja u muzejima te postati svjesni konteksta i uvjeta regije u kojoj žive. Također bi trebali svladati alate za identifikaciju rizika, praktične mjere za prevenciju nesreća ili velikih posljedica katastrofa te usvojiti metode djelovanja u trenutku nesreće ili katastrofe i neposredno nakon nje.

Osim tih ciljeva, smisao radionice je i povezivanje i komunikacija među kolegama te stvaranje mreže u regiji. Stoga sa zadovoljstvom mogu reći kako je radionica utjecala i na jedan važan projekt u Hrvatskoj. Nakon predavanja održanog u sklopu Otvorene srijede u MDC-u pod naslovom Upravljanje rizicima u muzejima u Jugoistočnoj Europi pojavila se ideja za osnivanje Radne grupe za krizne situacije u muzejima pri MDC-u, koju je inicirao gospodin Želimir Laszlo. Radnu grupu čine Želimir Laszlo (MDC), Bianka Perčinić Kavur (Ministarstvo kulture RH) i Helena

Stublić (Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti). Krajnji cilj Radne grupe trebale bi biti smjernice za postupanje u kriznim situacijama, upućene muzejima, te osmišljavanje radionica za obuku muzejskog osoblja u takvim slučajevima.

Iskreno se nadam da će Radna grupa ispuniti svoj plan i svojim radom pridonijeti širenju svijesti o važnosti ozbiljne pripreme za moguće krizne slučajeve te o nužnosti savjesnoga i odgovornog ponašanja prema našim zbirkama, muzejima i nama samima.

Primljeno: 25. ožujka 2009.

HOW TO PRESERVE THE HERITAGE FOR FUTURE GENERATIONS:

INTERNATIONAL WORKSHOP FOR RISK MANAGEMENT IN MUSEUMS, MEP-TIEM-SEE

Initiated by ICOM in 2002, in order to respond to the needs of the museum community for a better and more effective preparation and activity in moments of activity or catastrophe TIEM - SEE (Teamwork for Integrated Emergency Management - South East Europe) is a part of the programme MEP (Museums Emergency Programme). The organisers were UNESCO, ICOM, Getty Conservation Institute, ICCROM, the National Archives from the Netherlands, ICOM-SEE and ICOM National Committee, Macedonia.

The first such workshop was held in Asia (2006-2007), the second in SEE and the third and final stage in Gornja Stubica, Hrvatsko Zagorje (October 13-18, 2008), the objective being an appraisal of stage two – settling problems created in the implementation of knowledge and skills acquired at a workshop in one's own institutions, the creation of action plan for the future and building up the network in the region. Those taking part would after the workshop have to be aware of the everyday danger of accidents and disasters, be able to handle the basic concepts connected with catastrophe situations, and emergencies in museums, and become aware of the context and conditions of the region in which they live.

Apart from these objectives, the point of the workshop is in maintaining linkage and communications and the creation of a regional network. After a lecture held in the set *Open Wednesdays in the MDC* untitled *Risk Management in the museums of SEE*, the idea occurred to found a Crisis Management Working Group, an idea initiated by Želimir Lašlo, the ultimate objective of which should be to work out a guideline for proceeding in crisis situations, sent to museums, and the devising of workshops for the training of museum personnel in cases of this kind.